

TRADIȚII ȘI OBICEIURI ÎN SĂPTĂMÂNA MARE SAU SĂPTĂMÂNA PATIMILOR

Săptămâna Mare, ultima săptămână a Postului Paștelui, numită și Săptămâna Patimilor, are menirea de a pregăti credincioșii pentru Înviere

Pentru a simți bucuria pascală trebuie să ne pregătim în această săptămână atât sufletul, cât și trupul, înăsprind postul pe cât ne stă în putință macar în aceste ultime zile, care sunt și cele mai importante din Post. După cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, bucuria lui Dumnezeu se revarsă și peste cel care a venit abia în ceasul al unsprezecelea ca și peste cel care a venit încă din ceasul întâi la Hristos.

Postul Negru este ținut în credința că Dumnezeu îl va feri pe cel care postește de toate bolile, îl va face să fie sănătos și să-i meargă bine tot restul anului și-l va ajuta la necazuri și nevoi.

Pentru Săptămâna Patimilor sunt caracteristice următoarele tradiții: păstrarea liniștii, a tristeții generale; focuri rituale; respectarea strictă a postului; interdicția unor importante lucrări casnice; îngrijirea locuințelor; curățenia prin curți; întreruperea provizorie a lucrărilor principale în câmp; confecționarea hainelor noi pentru sărbători; tăierea vitelor și păsărilor pentru sărbători; tocirea lăutarilor pentru hora satului; împărtășirea la biserică; iertarea reciprocă între oameni

Numită și Săptămâna Neagră în Bihor și Maramureș, Săptămâna Mare găsește pe toată lumea ocupată, toți se pregătesc să împlinească marea zi a Invierii Domnului.

În această săptămână se face curățenie generală în casă, în curte și în acareturi: se mătură curțile, se repară gardurile, se curăță gunoiul din șuri, se lipesc și se vâruiesc pereții, se spală perdelele și mobilierul, se șterg geamurile, se aerisesc toate hainele, așternuturile și covoarele. Se face curățenie și în grajdul animalelor, vâruindu-se înăuntru.

Bărbații muncesc la câmp până cel târziu în ziua de joi, când revin în gospodărie și ajută nevestele la treburile casnice.

Luni și marți, la utrenii, se citesc Evangheliile care ne aduc aminte de cele din urmă învățături ale Domnului. Miercurea Mare ne apropie de Sfintele Pasti, fiecare credincios luând aminte în această zi la două exemple: cel al pacatoasei desfrânată, înstrăinată de Dumnezeu (dar care aducând în această zi mir și ungându-L pe Hristos, devine mironosița) și cel al lui Iuda (ucenicul care, deși apropiat de Domnul, L-a vândut, tot astăzi, pentru treizeci de arginți fariseilor și cărturarilor ce voiau să-L ucidă). Gestul lui Iuda a făcut ca, mai târziu, ziua de miercuri să fie declarată zi de post, ea fiind, alături de vineri (ziua în care Iisus a fost răstignit), una din cele două zile ale săptămânii în care trebuie să postească creștinii de-a lungul anului.

În Joia Mare, oamenii merg la biserică să se spovedească și împartasească. Seara, lumea se duce la priveghi, la denie, toți în haine de doliu, făcute din pânză albă și cusute cu negru.

Vopsitul ouălor în roșu se face în Joia Mare, urmând ca în Sâmbăta Mare să se coacă pasca și cozonacul ce vor fi aduse la biserică în noaptea de Înviere pentru a fi sfințite.

Patru lucruri sunt prăznuite în Joia Mare: spălarea picioarelor apostolilor de către Hristos, Cina Domnească la care s-a instituit Taina Impărtășaniei (Euharistia), rugăciunea din grădina Ghetsimani și prinderea Domnului de către cei ce voiau să-l ucidă.

Există și câteva superstiții referitoare la această zi:

- nu este bine să dormi în Joia Mare, căci cine doarme în această zi va rămâne leneș un an întreg;
- dacă doarme o femeie, va veni Joimarița care o va face incapabilă de lucru tot anul; morții vin în fiecare an în această zi la vechile lor locuințe, unde stau până în sâmbăta dinaintea de Rusalii;
- în credința populară această zi este termenul final când femeile trebuie să termine de tors cânepa.

Dintre obiceiurile din Joia Mare amintim:

- se fac focuri în curtea casei, pentru ca morții să se poată încălzi. Focul din Joia Mare, se face aprinzând pentru fiecare mort câte o grămăjoară, dacă vreți să fie și ei luminați pe lumea cealaltă în unele locuri se duc la biserică băuturi și mâncăruri, care se sfințesc și se dau de pomană, pentru sufletul morților

În Vinerea Mare, nu se mai slujește Sfânta Liturghie, se ține post negru și nu lucrează nimeni nimic, nici măcar clopotele nu se trag. Dacă trebuie vreun mort îngropat, se-ngroapă numai cu bătaie de toacă. De când se slujește Punerea în Mormânt și până în ziua Învierii, nu se trag clopotele.

Prohodul Domnului de vineri seara este ultima etapă a tânguiri lui Hristos, care se află acum în mormânt. La sfârșitul slujbei se înconjoară biserica cu Sfântul Aer, pe sub care trec apoi toți credincioșii. Numit și Epitaf, Sfântul Aer este o pânză de in sau de mătase, de catifea sau de mușama pe care se află imprimată, brodată ori zugrăvită icoana înmormântării Domnului. Epitaful simbolizează trupul mort al lui Hristos.

Sâmbăta Mare este ultima zi de pregătire a Paștilor, când gospodinele pregătesc cea mai mare parte a mâncărilor tradiționale, definitivează curățenia și fac ultimele rețușuri la hainele pe care le vor îmbrăca la Înviere și în zilele de Paști.

La miezul nopții, lumea pornește în liniște spre biserică, pe drum se vorbește în șoaptă, iar la slujba toată lumea stă cu mare evlavie. După ce iau lumină, oamenii merg în cimitir la căpătâiul morților familiei și aprind și acolo lumânări, că și cei trecuți dincolo să știe că a venit Invierea Domnului. Lor li se dă de pomană și în ziua de Înviere, dar și peste o săptămână, când e Paștele Morților. De aceea, culoarea cu care s-au vopsit ouale de Paști nu se aruncă, ci se păstrează o săptămână, când se roșesc din nou ouă, se duc la biserică, se slujesc și apoi se duc afară, la morminte, și se dau de sufletele celor duși.

Copiii abia așteaptă să vină de la slujba de Paști, că dorm o oră, două, și se scoală să meargă prin vecini, să vestească Invierea și să primească ouă roșii și bănuți. Băieții merg întâi, în zori, și apoi fetițele, după ceasurile zece, unsprezece. Că așa e credința, în

ziua de Paști trebuie să-ți întreci întâi în casa un băiat, ca să ai spor și bogăție, că dacă-ți intră o fată, ți-aduce sărăcie și ghinion.

La masa de Paști, la amiază, se adună cei ai casei, se mănâncă miel și cozonac și se petrece în liniște, fără muzică și gălăgie. Bătrânii ies apoi la porțile caselor și vorbesc, povestesc.

În intervalul dintre răstignirea pe cruce și Înviere, Fiul lui Dumnezeu a lăsat trupul Său să zacă în mormânt trei zile și în acest timp S-a coborât cu sufletul la iad, sfărâ-mându-i porțile. Trăind timp de trei zile numai prin suflet, Iisus a voit să ne arate că este posibilă o viață spirituală, biruitoare și fericită, și fără de trup. Până la El, oricine murea se ducea la viața chinuită din iad, întrucât toți treceau pragul eternității cu sufletul transfigurat de păcat. Aceste trei zile de viață ale lui Iisus cu sufletul despărțit de trup formează începutul Raiului. Începând din acest moment, sufletele celor drepti sunt așezate în Rai până la Învierea lor cu trupurile. Această înviere, numită și Învierea de Obște, va avea loc la a doua venire a Mântuitorului. Un alt motiv pentru care Iisus s-a pogorât la iad a fost acela de a încredința și celor de acolo, care au trăit pe pământ înaintea Sa, Vestea cea bună a mântuirii neamului omenesc de sub robia diavolului și a păcatului.

Prof. Irimia Georgiana-Daniela
Liceul Teoretic "Ion Creanga", Tulcea